

ANALİTİK TƏHLİL

Ermənilərin Azərbaycan torpaqlarında sərvətlərimizi talaması və bununla bağlı olaraq iki gündür, vətəndaşlarımızın Şuşa-Laçın yolundakı etiraz aksiyaları fonunda düşünürəm ki, bir millətin xislətinə bu qədər acgözlük, tamahkarlıq, talançılıq, nadanlıq, alçaqlıq necə sığır, ilahi! Kaş ki bunu anlaya bilərdik. Qonşuluqdan kənar, bizə qonşu olduqları yerdə tar-mar olmalı qonşularımızın yeni həyatın hansısa bir anında gözləri doyacaqımı, özlərinin olanları ilə qane olacaqlarımı? Düşünürəm ki, heç vaxt. Çünki bunların xəmiri acgözlüklə yoğrulub. Bir də axı özlərində nə var ki? Olsa idi, heç olmasa, bir az tox olardılar. Ta qonşunun torpağından özlərinə "vətən" düzəltməzdilər. Qonşunun sərvətləri hesabına "adam" olmazdılar. Bu qədər yetməz? Bəs nə vaxtdək? Nə üçün ta çəkilib yerlərində oturmur-

nıb. Şuşanın Cıdır düzündə, "Ağzı yastı" kaha adlanan yerin qarşısında Topxana meşə qoruğu zonasında, meşənin lap hündür yerində geniş düzənlik açılıb, orada müxtəlif adda qiymətli ağaclar qırılaraq tikinti işlərində istifadə edilib.

Elə Birinci Vətən Müharibəsinə aparın yolun başlanğıcı da sərvətlərimizin talan edilməsi, ekologiyamıza vurulan milyonlarla manat dəyərində ziyan oldu. Yaxşı yadımdadır, o vaxt xalq qalxmışdı ayağa, hər yerdə etiraz aksiyaları keçirilirdi. Hər kəs ermənilərin bu özbaşınalığını pisləyir, lənətləyir, təcili şəkildə onların soyğunçuluğuna son qoyulmasını tələb edirdilər.

EKOLOJİ terrora SON!

lar. Axı biz bunlara həyatın sərt üzünü də göstərdik.

Hə, aydındır. Çünki özləri yelbeyindir, havadarları isə qızıqdırıcı. Bunlar da həmişə olduğu kimi, boş başları ilə qızıqdırıcıların tələsinə düşürlər. Lakin anlamaq istəmirlər ki, kimlərsə əlində oyuncaqdırlar. Anlayanda isə gec olacaq. Necə ki, Qarabağda 44 gündə başlarına od yağdırıldı, gözlərini açma bilmedilər. Bundan sonra hər zaman da belə olacaq. Lakin axı yenə ağıllarını bunları qarşıya verib arxalarında dayanmayanların, 44 gündə telefonlarını açmayanların ağılına verirlər. Düşünməzlər ki, su meymunun boğazına çatanda balasını ayağının altına qoyur misalı, onlar geri çəkilib, heç bunları adam yerinə də qoymayacaqlar. Bunlar da 44 gündəki kimi meh olub, düşdükləri günə ağlayacaqlar.

Topxanadan başlanan talançılıq

Bu gündən dünənə baxanda erməni adlı millətin qanının xarab olduğundan savayı ağıla başqa bir fikir gəlmir. 1988-ci il idi. Süfrəmizin qırığı-quruğu ilə qarnını doyanların, daha sonra özlərinə yavaş-yavaş yer edənlərin səsinin Topxana meşəsindən gəldiyini eşitdik. Eşitdik ki, daraşib qırıb tökürlər.

Vurğulayım ki, qədim tarixə malik Topxana meşəsi Şuşanın nadir sərvətlərindən biridir. Şuşa ətrafındakı torpaqların 20 faizini əhatə edən meşədə palıd, fıstıq, qarağac kimi ağaclar vardı. Topxana əsl təbiət möcüzəsi idi, meşənin heyvanat aləmi ayı, canavar, tülkü, dovşan, cüyür və digər heyvanlardan, kəklik, turac, göyərçin kimi gö-

zəl quşlardan ibarət idi. Topxana meşəsinə subalp və alp çəmənləri, dərin dərələrdə bulaqlar vardı.

Bəli, eşitdik ki, işğalçı ermənilər sərvətlərimizi talan edir, meşələrimizi qırıb dağıyırlar. Təxmini məlumatlara görə, Topxanadan 2000 ədəddən çox palıd və digər qiymətli ağaclar kəsilərək Ermənistanla daşı-

Bunun ardınca isə ermənilərin torpaq iddiaları başladı. Bütün bu sərvətlərin birləşməsi sahibliyi olmaq üçün işğal planını həyata keçirməyə başladılar. Və istəklərinə nail oldular da. Çünki 1990-cı illərdə ölkəmizə rəhbərlik edənlər də onlar ağılda idi. Onların havadarlarının boş vədlərinə bizimkilər də inanmışdılar. Bu səbəbdən də torpaqlarımızın bir qisminin ermənilərə verilməsi və qarşılığında hakimiyyət kürsülərində əbədi qalacaqları vədləri ilə Vətən torpaqlarının satılmasına imza atmışdılar.

Birinci Qarabağ müharibəsində əliyalın insanlar torpaqlarımızın müdafiəsinə qalxdıqları halda, canlarından keçəcəklərini, ancaq torpaqlarımızdan vaz keçməyəcəklərini şüar edib düşmənlə üz-üzə dayandıqları zaman, sən demə, o torpaqlar çoxdan satılıbmış. Biz isə müdafiəsiz şəkildə mübarizələrə davam edirdik. Lakin çox təəsüf... İtirdik o torpaqları, minlərlə şəhid verdik, qazi qazandıq. Düz 30 il həmin torpaqlar bağrımızdan qoparıldı. Evimizdən-əşiyimizdən didərgin salındı. Qapılarımız bağlı qaldı. Yurdumuz dağıldı, yuvamız uçurdu. Qapılarımız qıfılandı. Qəbiristanlıqlarda uyuyan əzizlərimizin qəbirləri orada qərib qaldı. Taleyimizə yazılan məcburi köçkünlük illərində ata-analarımız, baba-nənələrimiz "torpaq, yurd",- deyə-deyə qəribçilikdə dünyalarını dəyişdilər. Qərib qəbir oldular. 30 illik bir acı yaşadı bu xalq. Həsretlə, hicranla dolu bir həyat...

44 günlük dərsdən "2" alanlar...

Adətən "2" layiq olduğu qiyməti aldığı üçün insanı ayıldan, onu silkələyən bir vasitədir. Geridə qalmısan, çağırışıdır. Oyan, dərsini daha yaxşı çalış, deməkdir. Görünür, 2020-ci ilin 44 günlük müharibəsində dərsələrindən "2" alan ermənilər nə qədər axmaqdırlarsa, bu "2"-nin fərqi varmaq istəmir. Düşüncülər ki, aldıkları bu qiymət, üstəlik qaldırdıkları ağ bayraq fonunda bütün dünyaya özlərini rezil etdilər. Azərbaycana bu dəfə də 90-cı illərdəki zərbəni vuracaqlarını düşündükləri təqdirdə belə aşağı qiymət almaq və biabir vəziyyətinə düşmək görünür, bunlara təsir etməyib ki, qalxıb görün bir yənindən hansı risklərə gedirlər. Azərbaycan

ərazilərində talançılığa əl atırlar. Ağılları gədir yənə də 90-cı illərə. Topxana meşəsinə, Zəngilanın çinar meşələrinə, qızıl yataqlarına. Ta düşüncülər ki, 90-cı illər deyil. Aradan 30 ildən artıq zaman keçib. 44 gündə isə bunu bir daha əminliklə təsdiq etdilər. Di gəl ki, bunlarda problem odur ki, gözləri sadəcə baxır, lakin görmür. Ağılları da kəsmir ki, azacıq gördüklərindən nəticə çıxarsınlar. Ağıllarını o boş havadartlarına verib yənə özləri üçün problem yaratmasınlar.

Elə buna görədir ki, yənə də Azərbaycan ərazilərində talançılığa başlayıblar. Ekologiyamıza 30 ildə vurduqları ziyanı bizim işğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda davam etdirmək Rusiya sülhməramlılarının haraya baxdıqlarını açıqca ortaya qoyur. Ta burada izaha, şərhə ehtiyac yoxdur. Deməli, bu sülh yox, müharibəməramlıların bu əməllərdə xüsusi payları var ki, bu kimi hərəkətlərə göz yumurlar. Belə olan halda isə təbii ki, problemlər yaranır.

Etiraz aksiyası 30 ilin o başında yox, bu başında olduğumuzu torpaqlarımızın sərvətlərinə xor baxanların gözünə oxuyur

Rusiya sülhməramlı kontingentinin müvəqqəti yerləşdirildiyi Azərbaycan ərazilərində təbii sərvətlərin qanunsuz istismarına etiraz əlaməti olaraq Azərbaycanın qeyri-hökumət təşkilatlarını təmsil edən ekoloqların, fəalların, könüllülərin iştirakı ilə Laçın-Şuşa yolunda keçirilən etiraz aksiyası ikinci gündür ki, davam edir.

Bu aksiyaya ölkənin müxtəlif regionlarından olan fəallar qoşulur. Etirazçıların tələbləri dəyişməzdir: Azərbaycanın təbii sərvətlərinin talan edilməsinə son qoyulmalı, aksiyaya iştirakçılarının Qızılbulaq qızıl yatağına və Dəmirli mis-molibden yatağına baş çəkmələri təmin edilməli, Rusiya sülhməramlı kontingentinin komandanı general-mayor Andrey Volkov aksiyaya keçirilən yerə gəlməlidir. Xatırladaq ki, 2022-ci il dekabrın 3-də və 7-də Rusiya sülhməramlı kontingentinin komandanlığı ilə aparılmış müzakirələrin nəticəsi olaraq İqtisadiyyat Nazirliyi, Ekolo-

giya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti və "AzerGold" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin mütəxəssislərindən ibarət heyət Rusiya sülhməramlı kontingentinin müvəqqəti yerləşdiyi Azərbaycan ərazilərində faydalı qazıntı yataqlarının qanunsuz istismarı, bundan irəli gələn ekoloji və digər fəsadlarla bağlı ilkin monitorinq aparmalı idi. Lakin sülhməramlıların hərəkətsizliyi ucbatından monitorinq baş tutmayıb.

İki gündür, xalqımızın nümayəndələri payız bu soyuqlu-sazaqlı havasında Laçın-Şuşa yolunda sülhdən və insanlıqdan əsər-əlaməti olmayanlarla üz-üzədirlər. Televiziya və internet üzərindən izlədiyimiz aksiyaya könlümüzü qürur hissi ilə doldurur. Aksiyaya iştirakçıların "Şəhidlər ölməz, Vətən bölünməz", Azərbaycan oyaqdır, sərvətinə dayaqdır", "Qarabağ Azərbaycandır!" kimi şuarlar, Vətən, torpaq haqqında mahnılar səsləndirmələri, mətbuat nümayəndələrinə müsahibələr vermələri, tələbləri yerinə yetirilənə qədər gözləyəcəklərini bildirmələri ikinci Vətən Müharibəsində insanların birlik və həmrəyliyi gözəl önünə gətirir. Hər bir Azərbaycan vətəndaşının 44 gündə Ali Baş Komandanın əmrini gözləmələri, Qarabağ üçün canlarından keçəcəklərini bildirmələri, gecə-gündüz ayıq-sayıq dayanıb hadisələri izləmələri nə qədər qürur yaradırsa, bu günlər torpaqlarımıza ekoloji zərbə endirənlərə qarşı etiraz aksiyasındakı insanların səbrli, özəməti də bir o qədər qürur doğurur.

Bəli, nə Azərbaycan otuz il əvvəlki Azərbaycandır, nə də azərbaycanlılar 30 il əvvəlki insanlar deyil. Düzdür, hünərimizi, mübarizliyimizi ata-babalarımızdan almışıq, onların qanından hopub qanımıza vətənpərvərlik, lakin biz həm də 30 ildir ki, müstəqil ölkənin vətəndaşlarıyıq. Hüquqlarımızın müdafiəsində dayanan, insan amilini dövlət siyasətinin əsas prioritetinə çevirən bir ölkənin vətəndaşlarıyıq. Kim bizim ərazimizə yaxın gələ bilər, kim bizim sərvətlərimizi talaya bilər? Bu, 70 il sovet dövründəki Azərbaycan deyil ki, biz çalışsaq, yetirək bitirək, başqaları yeyə. Sərvət bizə aid ola, sahiblə-

nən özgəsi. Bütün bunlar keçmişdə qalıb. Hər zaman ürək sıxıntısı ilə xatırladığımız və xatırlayacağımız keçmişdə.

Bu gün bizi bütün dünya əzmimizlə, hünərimizlə, iqtisadi gücümüzle, milli ordumuzla, birlik, həmrəyliyimizlə, ən əsası isə xalqın arxasında qətiyyətlə dayanan Ali Baş Komandanımızla, dövlətimizin layiqli rəhbəri ilə tanıyır. Bizi Zəfər xalqı kimi tanıyır... Bu Zəfəri həm siyasi, həm də döyüş meydanında qazanan oğullarımızı tanıyır.

Rusiya sülhməramlıları qırmızı xətti keçdi, XTQ onlara hədlərini göstərdi

SSRİ dövründə Azərbaycan gəncləri fəhlə batalyonlarında əsgəri xidmət keçirdilər. Rusiya kimi nəhəng, bütün dünyaya güclü ordusu ilə nümunə olan dövlət bəli, bizim oğullarımıza bu ordunun sıralarında əsgərlik etməyi, hərbin sirlərinə bələd olmağı rəva bilmirdi. Ona görə rəva bilmirdi ki, bir türkün qeyrətinə, qüdrətinə, coşğunluğuna bələd idi. Bütün bu keyfiyyətlərin üzərinə üstəlik hərbi təlim gələrdisə, nəticəsi nə olardı. Bu baxımdan da bizim igid övladlarımız fəhləlik edirdilər. Düz iki il rusa fəhləlik etməklə əsgəri xidmətlərini başa çatdırırdılar.

Lakin nə zamanın, nə də dövrünün damarlardan axan qan amilini dəyişməyə gücü çatmır. Bunu anlamaq lazım idi, anlayırdılar

da. Lakin xatırlamağa çalışmırdılar. Çünki bələd olduqları qan daşıyıcılarının əsərdə qalmasını daha çox məsləhət bilirdilər, nəinki hansı bir elmin sirlərinə bələd olmalarını.

70 ilin əsəretini bu qanın coşmasına əngəl etməyə çalışsalar da, sonda bu 70 il ələ bu qanların coşması ilə sona yetdi. Azadlıq, müstəqillik arzusu damarlarda rus imperiyasının bütün zamanlarda qorxdığı qanı coşduranda onlar axırlarının çatdığı ilə gözəl bir şəkildə anladılar ki... Və zaman göstərdi ki, bu, həqiqətən də düşündüyümüz kimi idi. Bu coşan qanla 70 illik paslanmış, qopması çətinləşən zəncir qoparıldı. Milyonlarla güclü, qüvvətli qollar azad edildi. Bu qollar 1918-ci ildə əlimizdən zorla alınan müstəqilliyin bərpası üçün gücünü göstərdi. Bundan sonra başımıza gətirilən bələdlərin, 30 il torpaqlarımıza həsrət qalmağımızın səbəbində həmin o imperiya qalıqları dayansalar da, biz yenidən kimliyimizi onlara sübut edə bildik. 2020-ci ilin 44 günlük müharibəsində bir zamanlar kiçik bir dövlət kimi işğal etdikləri Azərbaycanı, sərvətini o başından bu başınadək taladıqları ölkəni və bu ölkənin vətənpərvər övladlarını gördülər. Düşməne sitəm çəkən, onları diz üstə çökürən oğulları gördülər. Coğrafi mövqeyinə çox yaxşı bələd olduqları Şuşanı bu qəhrəman oğulların qol gücü ilə işğaldan azad etməsini gördülər. Və düşündülər ki, görəsən bunlar harada hərbin sirlərinə, taktikalarına bələd oldular. Axı biz onlara fəhləlikdən savayı heç nə öyrətməmişdik.

Bəli, söhbət türkdən, türk oğlu türkdən gedirsə, əlavə izaha ehtiyac yoxdur. Həmin o oğullar sülhün nə olduğunu bilmədikləri təqdirdə sülhməramlı kimi torpaqlarımıza yerləşdirilən, aradabir qırmızı xətti keçənlərin sinəsindən ehmalca itəliyərkən onlara həddi və hədlərini göstərənlerdir. Və bu hədd istənilən vaxt yenidən göstərilə bilər, bunu da unutmamaq onlara çox sərf edər.

10 noyabr-üçtərəfli Bəyannaməyə qarşı çıxanlar "Qarabağ" dramının üçüncü pərdəsini qaldıra bilərlər

2020-ci ilin 44 günlük İkinci Vətən Müharibəsi ermənilərin ağ bayraq qaldırması ilə nəticələndi. Və 10 noyabrda Azərbaycan, Rusiya Federasiyası və Ermənistan arasında imzalanan Bəyannamə ilə başa çatdı. O Bəyannamə ki, orada sülhməramlıların işinin nədən ibarət olacağı, ermənilərin isə üzərinə düşən öhdəlikləri yerinə yetirmələri ilə bağlı bəndlər yer alır. Lakin görünür ki, bu Bəyannamə elə kağız üzərində qalmaqdadır. Nə Rusiya sülhməramlıları öz vəzifələrinin öhdəsindən gələ bilər, nə də ki, ermənilər üzərlərinə düşən öhdəlikləri yerinə yetirir, daha doğrusu min bir bəhanə ilə boyun qaçırırlar.

Bu günkü etiraz aksiyalarında mətbuat nümayəndələrinin suallarını sükutla qarşılayan, operatorun Şuşa-Laçın yolunu kameranın yaddaşına köçürmək istəyərkən əllərini qaldıraraq kameranın qarşısına tutaraq yolun çəkilməsini əngəlləmək istəyən sülhməramlılar görəsən bu gücü haradan alırlar? Müqəvva kimi dayanıb tərpenməyən sülhməramlılar bizim gözüümüz qarşısında sanki bir obraz sərgiləyirlər. Lakin biz orada olmayanda törətdikləri əməllərdən necə, xəbərsizmi hesab edirlər bizi?

Aksiyaya davam edir. İştirakçılar Rusiya sülhməramlı kontingentinin komandanı general-mayor Andrey Volkovun gəlib onların suallarına cavab verənədək davam edəcəyini bildirirlər. Volkov isə üzə çıxmaq istəmir. Bunun səbəblərinin isə məlum olan və olmayan tərəfləri vardır. Bu da aydındır. Lakin Volkov gəlməli, ermənilərə azərbaycanlıların sərvətini talamaq üçün yaratdığı şəraitə ayırdığı vaxtdan bir qədər də az vaxt sərf edib azərbaycanlıların bu talançılığın qarşısını almaq üçün monitorinq keçirmələrində nə üçün sülhməramlıların müqəvva rolunda olduğunu izah etməlidir. Əks təqdirdə bu aksiyaya "Qarabağ" dramının üçüncü pərdəsinə çevrilə bilər.

Mətanət Məmmədova